

KONTROLA A PRESADZOVANIE PRÁVNÝCH PREDPISOV V OBLASTI RYBÁRSTVA

Cieľom kontroly a presadzovania právnych predpisov v oblasti rybárstva je zabezpečiť správne uplatňovanie právnych predpisov týkajúcich sa rybárstva a v prípade potreby presadiť dodržiavanie týchto pravidiel. V tomto smere sa právomoci a povinnosti delia medzi členské štáty, Komisiu a prevádzkovateľov. Proti členským štátom, ktoré nedodržiavajú tieto pravidlá, môže byť vedené konanie o porušení pravidiel.

PRÁVNÝ ZÁKLAD

Články 38 – 43 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

Nariadenie Rady (ES) č. 1224/2009 z 20. novembra 2009, ktorým sa zriaďuje systém kontroly Spoločenstva na zabezpečenie dodržiavania pravidiel spoločnej politiky v oblasti rybného hospodárstva a ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 847/96, (ES) č. 2371/2002, (ES) č. 811/2004, (ES) č. 768/2005, (ES) č. 2115/2005, (ES) č. 2166/2005, (ES) č. 388/2006, (ES) č. 509/2007, (ES) č. 676/2007, (ES) č. 1098/2007, (ES) č. 1300/2008, (ES) č. 1342/2008 a ktorým sa zrušujú nariadenia (EHS) č. 2847/93, (ES) č. 1627/94 a (ES) č. 1966/2006. Nariadenie bolo čiastočne zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej rybárskej politike a nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2015/812 z 20. mája 2015, pokiaľ ide o povinnosť vylodiť úlovky.

Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 404/2011 z 8. apríla 2011, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania vyššie uvedeného nariadenia Rady, čiastočne zmenené vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 2015/1962 z 28. októbra 2015.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1626 zo 14. septembra 2016, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 768/2005 o zriadení Agentúry pre kontrolu rybného hospodárstva Spoločenstva.

CIELE

Cieľom politiky kontroly je zabezpečiť:

- výlov len povoleného množstva rýb a zhromažďovanie údajov na riadenie rybolovu,

- včasné vykonávanie príslušných úloh členských štátov a Komisie,
- uplatňovanie pravidiel na všetky druhy rybolovu a jednotné sankcie v celej EÚ,
- vysledovateľnosť v celom dodávateľskom reťazci „zo siete až na tanier“.

Prijatie opatrení patrí do právomocí Únie, kým jednotlivé členské štáty sú zodpovedné za vykonávanie týchto opatrení a uplatňovanie sankcií v prípade porušení predpisov v zemepisných oblastiach, ktoré patria do ich jurisdikcie.

DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY

Súčasný systém bol ustanovený v nariadení o kontrole, ktoré nadobudlo účinnosť 1. januára 2010 a ktoré dôsledne zmodernizovalo prístup EÚ ku kontrole rybolovu. Naradenie najmä uviedlo tento systém do súladu s prísnyimi opatreniami, ktoré EÚ prijala v roku 2008 na boj proti nelegálnemu rybolovu. Postupné reformy SRP (od nariadenia (ES) č. 2371/2002 až po nariadenie (EÚ) č. 1380/2013) takisto priniesli nové zmeny zamerané na prekonávanie dlhodobých nedostatkov. Opatrenia postupne zahŕňali:

a. Posilnenie spolupráce pri presadzovaní pravidiel a vytvorenie spoločnej štruktúry inšpekcií, čím sa má zaistiť združovanie inšpekčných a monitorovacích zdrojov EÚ a vnútroštátnych inšpekčných a monitorovacích zdrojov prostredníctvom Európskej agentúry pre kontrolu rybárstva (EFCA, pozri nižšie)

b. Postupné objasnenie právomocí aktérov v odvetví rybárstva

— Členské štáty zodpovedajú za vykonávanie pravidiel SRP na svojom území a vo svojich vodách a tiež za ich dodržiavanie plavidlami, ktoré sa plavia pod ich vlajkou mimo ich vôd.

— Komisia zabezpečuje, aby si členské štáty rovnakou mierou a účinne plnili svoje povinnosti. Pravidelne vypracúva a predkladá Parlamentu a Rade hodnotiacu správu o svojej činnosti v oblasti uplatňovania pravidiel SRP členskými štátmi.

— Prevádzkovatelia zapojení do všetkých rybolovných činností od výlovu po predaj, prepravu a spracovanie musia v každom štádiu produkcie dodržiavať ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov.

c. Lepšie dodržiavanie a harmonizované uplatňovanie pravidiel

Keďže sankcie v členských štátoch sa líšia, a tak predstavujú prekážku brániacu jednotnému dosahovaniu spoločnej úrovne súladu, Komisia vypracúva prehľad dodržiavania predpisov SRP na zlepšenie dodržiavania pravidiel prostredníctvom zvýšenia informovanosti verejnosti o výsledkoch členských štátov pri kontrole a presadzovaní pravidiel.

Zoznam závažných porušení predpisov slúži ako základ pre účinné, primerané a odrádzajúce sankcie vo vnútroštátnych právnych predpisoch: od roku 2012 sú členské štáty povinné zaviesť bodový systém pre prípady závažného porušenia predpisov, pokiaľ ide o licencie na konkrétne plavidlá, ktorý sa má rozšíriť aj na kapitánov plavidiel.

d. Kontroly vykonávané v každom bode v reťazci.

Rybárske plavidlá nemôžu opustiť prístav bez licencie na rybolov. V prípade každej prepravy rýb sa musia poskytovať informácie, ktoré preukazujú, že ryby boli ulovené legálne. Tento systém sa uplatňuje na všetky rybolovné činnosti vo vodách EÚ a na všetky rybárske plavidlá EÚ a štátnych príslušníkov štátov EÚ bez ohľadu na to, kde ryby lovia. Takisto sa vzťahuje na rekreačný rybolov citlivých populácií rýb a akvakultúru v prípade, že sa na ne vzťahujú pravidlá na úrovni EÚ – napríklad lov úhora alebo určité druhy rekreačného rybolovu tuniaka modroplutvého.

e. Tradičné inšpekcie boli postupne skombinované s modernými technológiami monitorovania a kontroly.

Teraz zahŕňajú systém elektronického nahlasovania (ERS alebo tzv. elektronický lodný denník) používaný na zaznamenávanie údajov o úlovkoch, vykládkach, predaji atď. a na oznamovanie týchto údajov v členských štátoch.

Členským štátom je nariadené vymieňať si údaje týkajúce sa rybolovných operácií (rybársky denník, vyhlásenie o prekládke, vyhlásenie o vylodení, atď.). Najmä ak rybárske plavidlo členského štátu vykonáva rybolovné operácie vo vodách iného členského štátu, vlajkový štát musí na požiadanie tomuto členskému štátu postúpiť povinné údaje. Tieto informácie musia byť zaznamenané, bezpečne archivované a prístupné všetkým členským štátom. Navyše, výmenu údajov a formát na zasielanie údajov určuje norma Centra OSN pre uľahčovanie obchodu a elektronické podnikanie (UN/CEFACT) P1000.

Systém monitorovania plavidiel (VMS) je satelitný systém, ktorý v pravidelných intervaloch poskytuje údaje o mieste, kurze a rýchlosti plavidiel (oba systémy sú v súčasnosti povinné pre plavidlá s dĺžkou nad 12 m). Plavidlá rovnakých rozmerov z krajín mimo EÚ musia mať na palube nainštalované funkčné satelitné sledovacie zariadenie vždy, keď sa plavia vo vodách EÚ. Automatický identifikačný systém (AIS) je nezávislý systém na nepretržitú identifikáciu a monitorovanie plavidiel, ktorý sa používa na účely námornej bezpečnosti a ochrany námornej dopravy a postupne sa rozširuje na všetky rybárske plavidlá EÚ s dĺžkou nad 15 m.

EURÓPSKA AGENTÚRA PRE KONTROLU RYBÁRSTVA

Táto agentúra bola založená v roku 2005 ako kľúčový prvok pri zlepšovaní dodržiavania pravidiel SRP. Agentúra zlepšila jednotnosť a efektívnosť presadzovania pravidiel združovaním prostriedkov EÚ a jednotlivých štátov, ktoré využíva pri kontrole, inšpekcii a monitorovaní rybolovných činností a ich koordinácii (prostredníctvom plánov spoločného nasadenia ako svojho hlavného nástroja). Agentúra kontroluje plavidlá s dĺžkou nad 12 m^[1]. Toto koordinovanie postupov, ktoré je hlavnou úlohou agentúry, pomohlo odstrániť nedostatky pri presadzovaní pravidiel, ktoré vyplývajú z rozdielnych prostriedkov a priorit systémov kontroly v jednotlivých členských štátoch.

Prijatím nariadenia (ES) č. 1224/2009 boli agentúre pridelené nové právomoci s cieľom zlepšiť jej účinnosť. Jej činnosti sú financované z troch zdrojov: z rozpočtu EÚ, platieb

[1]Ú. v. EÚ L 343, 22.12.2009, s. 9.

za služby poskytované členským štátom a z príjmov z publikácie, odbornej prípravy a ďalších služieb, ktoré poskytuje.

Pred začatím novej reformovanej SRP v roku 2014 sa EFCA zamerala na nový vývoj v záujme zlepšenia kultúry dodržiavania pravidiel a rovnakých podmienok v celom odvetví rybárstva. Medzi konkrétne nástroje, ktoré umožnia nový impulz na dosiahnutie tohto cieľa, patria:

- Regionálne plány spoločného nasadenia: prostriedok, ktorým agentúra organizuje nasadenie ľudských a materiálnych prostriedkov kontroly a inšpekcie, ktoré združujú členské štáty. Plány spoločného nasadenia podporujú nákladovo efektívne využívanie ľudských a materiálnych zdrojov členských štátov koordinovaným spôsobom a agentúra začala rozširovať plány spoločného nasadenia tak, aby pokrývali regionálne viacdruhové plány spoločného nasadenia (NEAFC, NAFO a pelagické druhy v západných vodách). EFCA predpokladá vo veľmi blízkej budúcnosti rozšírenie na regionálny, viacdruhový a trvalý rybolov.
- Stratégie na kontrolu zákazu odhadzovania úlovkov: majú sa podľa možnosti vykonávať prostredníctvom regionálnych plánov spoločného nasadenia, aby mohli byť prijaté strategické rozhodnutia na úrovni riadiacej skupiny, pričom EFCA pomôže pri ich účinnom monitorovaní. V závislosti od vlastností rybolovu sa uplatnia rôzne metódy a budú sa používať a skúšať dostupné nástroje. Je nevyhnuté, aby novú SRP sprevádzali tieto opatrenia.
- Pracovné skupiny pre hodnotenie nákladovej účinnosti a súladu: zriadenie dvoch pracovných skupín pre hodnotenie súladu a nákladovej účinnosti pri kontrolných činnostiach.
- Základné študijné osnovy: základné študijné osnovy pre odbornú prípravu inšpektorátov rybolovu členských štátov budú po prvýkrát jednotným spôsobom prispievať k SRP a uplatňovať ju.
- Systémy IKT v rámci EFCA: sú navrhnuté tak, aby dopĺňali jednotlivé vnútroštátne systémy. Tieto jedinečné systémy vypracovala agentúra a sú k dispozícii členským štátom na podporu kontroly SRP na úrovni EÚ. Tieto elektronické nástroje umožňujú priebežnú výmenu údajov a spravodajských informácií v reálnom čase, čím obmedzujú možnosti manipulácie informácií a pomáhajú pri obmedzovaní konania, ktoré je v rozpore s predpismi.

Od októbra 2016 v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1624/2016, ktorým sa zriaďuje Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž, patrí medzi úlohy agentúry EFCA spolupráca s Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž a Európskou námornou bezpečnostnou agentúrou v rámci ich príslušných mandátov s cieľom zvýšiť účinnosť funkcií pobrežnej stráže^[2]. Táto dohoda o spolupráci podporuje vnútroštátne orgány v poskytovaní spoločných informácií, dozorných služieb a služieb odbornej prípravy a v plánovaní a vykonávaní viacúčelových operácií v oblasti námorného dozoru.

[2]Funkcie pobrežnej stráže môžu zahŕňať: námornú ochranu, bezpečnosť, pátracie a záchranné služby, hraničnú kontrolu, kontrolu rybárstva, všeobecné presadzovanie práva a ochranu životného prostredia.

Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž sa okrem iných úloh zameriava na zhromažďovanie a zdieľanie informácií dôležitých z hľadiska kontroly rybníctva, odhaľovania znečistenia a dodržiavania námorných predpisov.

Európska námorná bezpečnostná agentúra poskytuje integrované námorné služby založené na systémoch hlásenia lodí (napr. VMS) a iných nástrojoch dohľadu Európskej agentúre pre pohraničnú a pobrežnú stráž a agentúre EFCA. Tieto informačné služby zahŕňajú odhaľovanie, identifikáciu a sledovanie plavidiel, monitorovanie miest odchodu a odhaľovanie anomálií, čo tiež zjednodušuje identifikáciu nezákonného, nenahláseného alebo neregulovaného rybolovu (NNN rybolov).

Dôležitým krokom k riešeniu NNN rybolovu bolo nadobudnutie platnosti Dohody o opatreniach prístavných štátov (PSM) v júni 2016, ktorá bola pod záštitou Organizácie pre výživu a poľnohospodárstvo Organizácie Spojených národov (FAO) od roku 2009 a ktorú podpísalo viac než 30 krajín vrátane EÚ v mene svojich 28 členských štátov. Dohoda PSM je prvou medzinárodne záväznou dohodou, ktorá sa osobitne zameriava na nezákonný rybolov a stanovuje požiadavky a intervencie vykonávané prístavnými štátmi, ktoré musí zahraničné rybárske plavidlo spĺňať alebo ktorým podlieha, čo je podmienkou na využívanie prístavov v rámci prístavného štátu. Patrí tu predchádzajúce oznámenie o vstupe do prístavu, využívanie určených prístavov, obmedzenia vstupu do prístavu a vylodenie rýb, dokumentačné požiadavky a prístavné inšpekcie, ako aj príslušné opatrenia, akými je zoznam plavidiel NNN, obchodné opatrenia a sankcie.

ZAVEDENIE NOVEJ POVINNOSTI VYLODENIA

Spoločná rybárska politika zahŕňa od roku 2014 povinnosť vylodenia všetkých úlovkov, čím sa ukončí nevhodná prax odhadzovania rýb, s ktorými sa dá obchodovať, späť do mora, ktorá sa začala zavádzať postupne od roku 2015. Nariadenie o spoločnej rybárskej politike, zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 812/2015 z 20. mája 2015, pokiaľ ide o povinnosť vylodiť úlovky, reguluje viaceré technické opatrenia zamerané na zachovanie zdrojov (ako a kde môžu rybári loviť, podrobnosti o druhoch používaného rybárskeho výstroja, uzavreté oblasti a iné opatrenia na ochranu morského životného prostredia). Súčasné nariadenie o kontrole zohľadňuje povinnosť vykládky vrátane ustanovení upravujúcich podávanie správ a uskladňovanie úlovkov, ako aj vytvorenie pravidiel pre používanie diaľkových elektronických monitorovacích systémov (REM) a prítomnosť pozorovateľov na palube na účely monitorovania súladu s predpismi.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Od prijatia Lisabonskej zmluvy je Parlament spoluzákonodarcom v rámci riadneho legislatívneho postupu, pričom zohráva ústrednú úlohu pri definovaní SRP a svojho nariadenia o kontrole.

Jeho Výbor pre rybníctvo (PECH) podrobne skúma kontrolné opatrenia a opatrenia na presadzovanie politiky vzhľadom na to, že jedným zo základných pilierov SRP musí byť účinné a nediskriminačné uplatňovanie predpisov. Dodržiavanie pravidiel a jednotný prístup ku kontrole sú z dlhodobého hľadiska najlepšimi prostriedkami na

ochranu záujmov odvetvia rybolovu. Keďže Parlament uznal existenciu podstatných rozdielov v uplatňovaní nariadenia o kontrole v členských štátoch, 25. októbra 2016 prijal v tomto smere [uznesenie](#) o tom, ako harmonizovať kontroly rybolovu v Európe. Medzi odporúčania na zabezpečenie dodržiavania nariadení o rybolove a jednotnosti kontrolných postupov patrí: zlepšenie spolupráce medzi členskými štátmi výmenou inšpektorov, kontrolných metód a údajov; posilňovanie mandátu a zdrojov dostupných pre EFCA; zavedenie jednotnej učebnej osnovy odbornej prípravy inšpektorov v oblasti rybolovu; štandardizácia kontrolných postupov a sankcií v Únii; a zavedenie mechanizmov na zdôraznenie osvedčených postupov, a tým zvýšenie miery dodržiavania predpisov. Parlament 30. mája 2018 prijal [uznesenie](#) o vykonávaní kontrolných opatrení na dosiahnutie zhody produktov rybárstva s kritériami prístupu na trh EÚ.

Parlament posudzuje aj výročnú správu EFCA a udeľuje jej absolútorium.

Výskum pre výbor PECH:

- [Sociálny a hospodársky vplyv systému pokutových bodov \(2016\)](#),
- [SRP – konania o porušení povinnosti a sankcie uvalené v celej EÚ\(2014\)](#),
- [Nezákonný, nenahlásený a neregulovaný rybolov:sankcie v EÚ](#).

Priit Ojamaa
05/2019

